

Sygn. akt III AUa 1533/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Małgorzata Gerszewska
Sędziowie:	SSA Daria Stanek (spr.) SSA Grażyna Czyżak
Protokolant:	Lidia Pedynkowska

po rozpoznaniu w dniu 7 marca 2013 r. w Gdańsku

sprawy K. T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o ustalenie istnienia ubezpieczenia społecznego

na skutek apelacji K. T.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 11 lipca 2012 r., sygn. akt VIII U 287/12

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gdańsku VIII Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych.

Sygn. akt III AUa 1533/12

Uzasadnienie:

Decyzją z dnia 31 stycznia 2012 r., wydaną na podstawie art. 38 ust. 1 pkt 1 i 2 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12, art. 13 pkt 4, art. 18 ust. 8 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r., Nr 205, poz. 1585 ze zm.), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. Inspektorat w S. stwierdził, że K. T. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie mająca ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w okresie od 01.08.2005 r. do 31.12.2008 r. stanowiła kwota deklarowana nie niższa niż 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale, a od 01.01.2009 r. kwota deklarowana nie niższa niż kwota 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego

do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek, ogłoszonego w trybie art. 19 ust. 10 na dany rok kalendarzowy podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym tj. ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu w okresie od dnia 01.08.2005 r. do nadal.

Wnioskodawca odwołał się od powyższej decyzji.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zajęte w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w Gdańsku – Wydział VIII Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 11 lipca 2012 r. oddalił odwołanie ubezpieczonego.

Sąd Okręgowy orzekał na podstawie następujących ustaleń faktycznych i rozważań prawnych:

Od dnia 15 listopada 1990 r. ubezpieczony K. T. prowadził działalność gospodarczą pod nazwą (...) K. T. z siedzibą w S. na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej nr (...) z dnia 08.11.1990 r. wydanego przez Urząd Miasta w S.. Działalność do dnia dzisiejszego nie została wykreślona z ewidencji.

W dniu 05 sierpnia 2005 r. K. T. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. dokument wyrejestrowujący płatnika składek z dniem 01 sierpnia 2005 r. podając jako przyczynę wyrejestrowania zaprzestanie działalności gospodarczej. Składając deklaracje wyrejestrowania z ubezpieczeń społecznych ubezpieczony nie wnosił o wykreślenie prowadzonej przez niego działalności gospodarczej z ewidencji działalności gospodarczej, nie zgłaszał również przerwy w prowadzeniu działalności w urzędzie skarbowym.

W dniu 17 października 2011 r. K. T. zmienił przedmiot prowadzonej działalności z technicznego wyposażenia wewnątrz i usług reklamowych na zakładanie stolarki budowlanej.

W dniu 17 listopada 2011 r. K. T. powiadomił Urząd Miasta w S. o dodatkowym adresie prowadzenia działalności gospodarczej tj. G. ul. (...).

K. T. figuruje w bazie (...) Urzędu Skarbowego w S. jako osoba

fizyczna prowadząca samodzielnie działalność gospodarczą pod nazwą (...) - K. T.K. od dnia 15 listopada 1990 r. do nadal. Ubezpieczony posiada otwarty obowiązek podatkowy w podatku dochodowym od osób fizycznych od 01 stycznia 1995 r., w zryczałtowanym podatku dochodowym od przychodów ewidencjonowanych w okresie od 01 stycznia 1997 r. do 31 grudnia 2000 r. oraz w podatku od towarów i usług w okresie od 01 stycznia 1997 r. do 31 grudnia 2008 r. Ubezpieczony prowadzi działalność gospodarczą w zakresie (...) (...): „wykonywanie pozostałych robót budowlanych wykończeniowych” oraz (...): „zakładanie stolarki budowlanej”.

Za rok 2005 r. płatnik złożył PIT 36, w którym wykazał przychód i straty, za lata 2006 - 2007 nie złożył zeznań, natomiast w latach 2008 - 2010 wykazał przychód z pozarolniczej działalności gospodarczej w wysokości „0”.

Z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej ubezpieczony złożył ostatnie zeznanie podatkowe za 2012 r.

Zaskarżoną decyzją z dnia 31 stycznia 2012 r., wydaną na podstawie art. 38 ust. 1 pkt 1 i 2 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12, art. 13 pkt 4, art. 18 ust. 8 ustawy z dnia

13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. Inspektorat w S. stwierdził, że K. T. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie mająca ustalonego prawa

do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek

na ubezpieczenie społeczne w okresie od 01.08.2005 r. do 31.12.2008 r. stanowiła kwota deklarowana nie niższa niż 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale, a od 01.01.2009 r. kwota deklarowana

nie niższa niż kwota 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek, ogłoszonego w trybie art. 19 ust. 10 na dany rok kalendarzowy podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym tj. ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu w okresie od dnia 01.08.2005 r. do nadal.

Sąd Okręgowy wskazał, że powyższy stan faktyczny ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach ubezpieczeniowych pozwanego organu rentowego oraz na podstawie wyjaśnień ubezpieczonego. Sąd dał wiarę wyjaśnieniom ubezpieczonego w zakresie, w jakim znalazły one potwierdzenie w dokumentach. Jednocześnie Sąd nie dał wiary zeznaniom ubezpieczonego, że w spornym okresie od dnia 1 sierpnia 2005 r. nie wykonywał usług w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Sąd uznał za niewiarygodne powyższe twierdzenia ubezpieczonego, biorąc pod uwagę fakt, iż, jak sam przyznał, nie wnosił o wykreślenie prowadzonej przez niego działalności gospodarczej z ewidencji, nie zgłaszał również przerwy w prowadzeniu działalności w urzędzie skarbowym. W 2011 r. dokonał zaś zmiany przedmiotu prowadzonej działalności i powiadomił Urząd Miasta w S. o adresie jej prowadzenia tj. G. ul. (...), co jednoznacznie wskazywało na jej prowadzenie. Gdyby ubezpieczony faktycznie nie prowadził działalności, w ocenie Sądu Okręgowego zgłosiłby powyższy fakt organowi ewidencyjnemu i formalnie zawiesił lub zlikwidował działalność. Skoro powyższego nie uczynił - zasadne jest wnioskowanie, iż obecne twierdzenie o nieprowadzeniu działalności gospodarczej przytoczone jest na potrzeby postępowania.

W ocenie Sądu I instancji sprzeczne z zasadami doświadczenia życiowego byłoby niewyrejestrowanie działalności, czy choćby jej zawieszenia, w przypadku zaprzestania jej prowadzenia od 2005 r.

Sąd Okręgowy zwrócił nadto uwagę, iż ubezpieczony korzystał z uprawnień osoby prowadzącej działalność gospodarczą, bowiem występował do US o wydanie zaświadczenia o wysokości swoich dochodów na potrzeby starań córki o stypendium studenckiej. Powyższe w pełni potwierdza domniemanie, iż ubezpieczony instrumentalnie traktuje swoje twierdzenia o prowadzeniu bądź nieprowadzeniu działalności w zależności od tego, do czego jest mu owo stwierdzenie potrzebne.

W ocenie Sądu I instancji nie zasługuje także na wiarę twierdzenie ubezpieczonego, iż od 2005 r. nie pracuje, nie prowadzi działalności gospodarczej, utrzymuje się - jako młody człowiek (lat 42) jedynie z prac dorywczych. W sytuacji rozliczania się ubezpieczonego z US, korzystania z zaświadczeń o wysokości przychodów i braku wykreślenia działalności, braku jej zawieszenia lub likwidacji mimo zaistnienia takich możliwości prawnych i okazji ku temu - w postaci bytności w organie ewidencyjnym, twierdzenia ubezpieczonego, zdaniem Sądu Okręgowego, nie zasługują na wiarę.

Przechodząc do rozważań prawnych Sąd Okręgowy przytoczył, iż stosownie do treści art. 6 ust. 1 pkt 5 w zw. z art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych osoby prowadzące pozarolniczą działalność oraz osoby z nimi współpracujące podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności. Z treści tego przepisu wynika więc, iż istnienie obowiązku ubezpieczenia społecznego z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej ma wymiar faktyczny i jest związane z rzeczywistym jej wykonywaniem. Brak możliwości wykonywania danej działalności gospodarczej nie uzasadnia objęcia ubezpieczeniem (por. wyrok Sądu Najwyższego z 25.11.2005 r., sygn. I UK 80/05, opubl. w OSNP 2006/19-20/309).

Ocena, czy działalność gospodarcza jest wykonywana należy więc przede wszystkim do sfery ustaleń faktycznych, a dopiero następnie do kwalifikacji prawnej. Istnienie wpisu w ewidencji działalności gospodarczej stanowi jedynie domniemanie, iż osoba legitymująca się takim wpisem prowadzi faktycznie działalność gospodarczą. Jednocześnie na powyższe wskazał także Sąd Najwyższy w wyroku z 11 stycznia 2005 r. (I UK 105/04, OSNP 2005

nr 13, poz. 198), w którym stwierdził, iż wpis do ewidencji nie tylko "legalizuje" wykonywanie działalności gospodarczej, ale też wyznacza czasowe granice bycia przedsiębiorcą, a wynikają z niego również inne konsekwencje prawne, przewidziane w prawie podatkowym czy finansowym i w prawie ubezpieczenia społecznego.

Sąd I instancji podkreślił, że bezspornym pozostawało, iż od dnia 15 listopada 1990 r. ubezpieczony był zarejestrowany w ewidencji działalności gospodarczej jako osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą, nie wnosił o wykreślenie prowadzonej przez niego działalności gospodarczej, o przerwach w prowadzeniu działalności gospodarczej nie informował urzędu skarbowego. Podnosił jedynie, iż od 1 sierpnia 2005 r. nie wykonywał czynności usługowych, co jego zdaniem oznacza, iż faktycznie nie prowadził działalności gospodarczej w ogóle.

Stosownie do treści art. 8 ust.6 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą uważa się osobę prowadzącą tę działalność na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych. W okresie objętym zaskarżoną decyzją pojęcie działalności gospodarczej definiowały dwie ustawy - prawo działalności gospodarczej z 19 listopada 1999 r. (Dz. U.

z 1999 r. Nr 101, poz. 1178) a następnie, od 21 sierpnia 2004 r., aktualnie obowiązująca ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. Dz. U. z 2004 r.

Nr 173, poz. 1807). Obydwie te ustawy (art. 2 ust. 1 w obu aktach prawnych) wskazywały, iż działalnością gospodarczą jest m. in. działalność wytwórcza, handlowa, budowlana, usługowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Przepisy te jednocześnie nie przewidywały w momencie prowadzenia przez ubezpieczonego działalności gospodarczej instytucji zawieszenia prowadzenia działalności gospodarczej.

Sąd Okręgowy podkreślił, iż do istoty prowadzenia działalności gospodarczej, która jest - co wynika z cytowanej powyżej definicji ustawowej - działalnością o charakterze ciągłym, należą także okresowe przerwy w samym wykonywaniu czynności ściśle stanowiących przedmiot działalności. Ubezpieczony nie wykazał, że rzeczywiście okresowo, zaprzestał prowadzenia działalności gospodarczej, co mogłoby stanowić podstawę do uznania, że od 1 sierpnia 2005 r. nie podlegałby ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. W okresie tym, jak sam przyznał, nie wnosił o wykreślenie prowadzonej przez niego działalności gospodarczej oraz nie informował o przerwach w prowadzeniu działalności gospodarczej urzędu skarbowego. Uważał, iż skoro nie osiąga żadnych przychodów, de facto działalności nie prowadzi.

Sąd Okręgowy zgodził się z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 30 listopada 2005 r. (sygn. akt I UK 95/05, OSNP 2006/19-20/311), iż działalność gospodarcza jest działalnością, z którą związana jest konieczność ponoszenia przez przedsiębiorcę ryzyka gospodarczego, zatem przedsiębiorca rozpoczynający działalność powinien liczyć się z takim ryzykiem obejmującym okresy faktycznego przestoju w wykonywaniu działalności, czy to z powodu braku płynności finansowej, czy też z powodu choroby przedsiębiorcy. Skoro nie nastąpiło wykreślenie działalności gospodarczej z ewidencji, to należy domniemywać, że działalność ta była przez skarżącego prowadzona, a zatem, że istniał obowiązek zapłaty składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne. Podobny pogląd wyraził Sąd Apelacyjny w Białymstoku w uzasadnieniu wyroku z dnia 17 grudnia 2003 r. (III AUa 1531/03, OSA 2004 nr 9, poz. 22), a także Sąd Najwyższy w wyroku z 11 stycznia 2005 r. (I UK 105/04, OSNP 2005 nr 13, poz. 198).

Sąd I instancji ustalił więc, że organ rentowy zasadnie stwierdził, iż ubezpieczony podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym tj. ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu w okresie od 1 sierpnia 2005 r. do nadal. Zaskarżona decyzja (...) Oddział w G. Inspektorat w S. z dnia 31 stycznia 2012 r. jest

zatem prawidłowa. Sąd podkreślił, że poza materiałem dowodowym świadczącym na niekorzyść ubezpieczonego, nie dysponował innym materiałem dowodowym. Ubezpieczony pomimo zakreślenia mu terminu na złożenie wniosków nie zaoferował Sądowi dowodów na poparcie swoich twierdzeń, zatem jego twierdzenia należało uznać za nieuprawdopodobnione i nie zasługujące na wiarę.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Okręgowy na mocy art. 477 (14) § 1 k.p.c. oraz cytowanych przepisów, orzekł jak w sentencji wyroku.

Apelację od wyroku wywiódł ubezpieczony wnosząc o uchylenie wyroku w całości. Skarżący podniósł, że nie prowadzi działalności gospodarczej od dnia 1 sierpnia 2005 r. Apelujący wskazał, że twierdzenie o zmianie przedmiotu działalności gospodarczej

i wskazaniu dodatkowego adresu prowadzenia działalności w dniu 17 października 2011 r.

nie jest prawdziwe, albowiem miało to miejsce 11 lat wcześniej. Na dowód powyższego apelujący przedłożył kserokopie zaświadczeń o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej z 2 sierpnia 2000 r. oraz 30 marca 2000 r. Wnioskodawca wniósł o przesłuchanie

w charakterze świadka pracownika Urzędu Miejskiego w S., który wystawił zaświadczenie a dnia 18 października 2011 r. na okoliczność błędnej interpretacji przez ZUS danych wynikających z tego zaświadczenia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja K. T. zasługuje na uwzględnienie w sposób skutkujący uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gdańsku VIII Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była kwestia podlegania przez K. T. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w okresie od dnia 01.08.2005 r. do nadal.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego we wskazanym powyżej zakresie Sąd Okręgowy

nie przeprowadził wszechstronnego postępowania dowodowego, pozwalającego na ustalenie stanu faktycznego w sposób umożliwiający stanowcze rozstrzygnięcie sprawy.

W związku z powyższym Sąd II instancji zwraca uwagę, że prawidłowe rozstrzygnięcie każdej sprawy uzależnione jest od spełnienia przez Sąd orzekający dwóch naczelných obowiązków procesowych, tj. przeprowadzenia postępowania dowodowego

w sposób określony przepisami kodeksu postępowania cywilnego oraz dokonania wszechstronnej oceny całokształtu okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej. Rozstrzygnięcie to winno również znajdować oparcie w przepisach prawa materialnego adekwatnych do poczynionych ustaleń faktycznych. Kontrola instancyjna zaskarżonego orzeczenia ma natomiast na celu ustalenie, czy w sprawie będącej przedmiotem rozpoznania Sąd pierwszej instancji sprostał tym wymogom. Istotą postępowania apelacyjnego jest zbadanie zasadności zarzutów skierowanych przeciwko orzeczeniu sądu pierwszej instancji. Sąd odwoławczy orzeka jednak w oparciu o całokształt zgromadzonego materiału dowodowego, dokonując na nowo jego własnej, samodzielnej i swobodnej oceny, w tym oceny zgromadzonych w postępowaniu przed sądami obu instancji dowodów. Jako Sąd merytoryczny, bazując na tym samym materiale dowodowym, co Sąd pierwszej instancji, Sąd odwoławczy może czynić własne, odmienne ustalenia. W sytuacji jednak, gdy wydanie wyroku przez Sąd odwoławczy wymagałoby przeprowadzenia postępowania dowodowego

w całości, Sąd ten, na podstawie art. 386 § 4 k.p.c., uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji. Taka sytuacja zachodzi

w niniejszej sprawie, zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwala bowiem

na precyzyjne i kategoryczne rozstrzygnięcie, czy K. T. w okresie objętym sporem faktycznie prowadził działalność gospodarczą.

Na wstępie rozważań Sąd Apelacyjny przypomina, iż zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają między innymi osoby fizyczne, które

na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi. Przepis art. 8 ust. 6 ustawy zawiera legalną definicję osoby prowadzącej pozarolniczą działalność w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniach społecznych. Zgodnie z tym przepisem za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się między innymi osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych. Ustawa określiła również w art. 13 w sposób autonomiczny okresy, w których osoby prowadzące działalność pozarolniczą podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu (pkt 4). Są nimi okresy "od dnia rozpoczęcia działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności". Użyte w wymienionym przepisie pojęcia dnia rozpoczęcia wykonywania działalności oraz dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z którymi przepisy wiążą podleganie obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym, nie zostały w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych zdefiniowane. Wyjaśnienia tych pojęć nie zawierają też przepisy dotyczące działalności gospodarczej, w szczególności ustawa z dnia 19 listopada 1999 r. - Prawo działalności gospodarczej.

W orzecznictwie zasadniczo utrwalilo się stanowisko oparte na językowej wykładni wymienionych zwrotów, według którego rozpoczęcie działalności gospodarczej oznacza faktyczne podjęcie tej działalności, a jej zaprzestanie jest równoznaczne z faktycznym zakończeniem działalności. Rozpoczęcie działalności polega na podjęciu w celu zarobkowym działań określonych we wpisie do ewidencji działalności gospodarczej (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2001 r., II UKN 428/00, OSNP 2003 nr 6, poz. 158), przy czym składają się na nią także czynności zmierzające do zaistnienia takich czynności gospodarczych (czynności przygotowawcze).

W nowszym orzecznictwie (por. wyrok z dnia 25 listopada 2005 r., I UK 80/05, OSNP 2006, nr 19-20, poz. 309) podkreśla się, że istnienie samego wpisu do ewidencji działalności gospodarczej nie przesądza o faktycznym prowadzeniu tej działalności (wpis ma charakter deklaratoryjny), ale prowadzi do domniemania prawnego (art. 234 k.p.c.), według którego osoba wpisana do ewidencji jest traktowana jako prowadząca działalność gospodarczą. Domniemanie to może być obalone, ale wymaga to przeprowadzenia przeciwdowodu. To samo można powiedzieć o wykreśleniu wpisu do ewidencji w przypadku zawiadomienia o zaprzestaniu wykonywania działalności gospodarczej. Osoba, która jest wpisana w ewidencji działalności gospodarczej, a nie zgłosiła zawiadomienia o zaprzestaniu prowadzenia tej działalności, powinna być traktowana jako prowadząca taką działalność.

Jak podkreślił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 13 listopada 2008 r. (II UK 94/08, LEX nr 960472) przepis art. 13 pkt 4 ustawy systemowej jednoznacznie kładzie nacisk na rozpoczęcie wykonywania pozarolniczej działalności i zaprzestanie wykonywania tej działalności, a nie na moment dokonania w ewidencji działalności gospodarczej stosownego wpisu o zarejestrowaniu działalności oraz chwilę jego wykreślenia. W konsekwencji obowiązkowi ubezpieczeń społecznych podlega osoba faktycznie prowadząca działalność gospodarczą (a więc wykonująca tę działalność), a nie osoba jedynie figurująca w ewidencji działalności gospodarczej na podstawie uzyskanego wpisu, która działalności tej nie prowadzi (nie wykonuje). Tym samym okres pomiędzy uzyskaniem wpisu a jego wykreśleniem nie musi odpowiadać i w konkretnych przypadkach nie odpowiada okresowi wykonywania działalności gospodarczej. Skoro więc podleganie obowiązkowi ubezpieczenia społecznego jest pochodną prowadzenia (wykonywania) działalności gospodarczej, a nie wpisu w ewidencji, to nie podlega przymusowi ubezpieczenia zarówno osoba, która pomimo zgłoszenia działalności gospodarczej do ewidencji i uzyskania stosownego wpisu nie podjęła jej z różnych przyczyn, jak i osoba, która - mimo faktycznego niewykonywania działalności gospodarczej po jej podjęciu - jest wpisana do ewidencji, gdyż nie zgłoszono zawiadomienia o zaprzestaniu prowadzenia tej działalności. Inne rozumienie art. 13 pkt 4 ustawy systemowej mogłoby prowadzić do przypadków legalizacji fikcyjnego rejestrowania działalności gospodarczej wyłącznie w celu uzyskania ochrony ubezpieczeniowej.

Należy mieć świadomość, że zgłoszenie i wpis do ewidencji działalności gospodarczej stanowi tylko podstawę rozpoczęcia tejże działalności w rozumieniu jej legalizacji i nie jest zdarzeniem ani czynnością utożsamianą z podjęciem takiej działalności. Z tej przyczyny wpisowi do ewidencji nadano charakter deklaratoryjny, a nie konstytutywny. Tym samym - również wpis w ewidencji działalności gospodarczej (zarejestrowanie i wyrejestrowanie) ma przede wszystkim znaczenie w sferze ustaleń faktycznych.

Wykonywanie działalności pozarolniczej (gospodarczej) w rozumieniu art. 13 pkt 4 ustawy systemowej to rzeczywista działalność o cechach określonych w art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (j.t. Dz. U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447 ze zm.), a więc działalność zarobkowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Ocena, czy wykonywana jest działalność gospodarcza należy więc przede wszystkim do sfery ustaleń faktycznych, a dopiero następnie do ich kwalifikacji prawnej. W konsekwencji powyższego stwierdzenie obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym z omawianego tytułu winno zostać poprzedzone stosownymi ustaleniami.

W konsekwencji powyższego uprawniony jest pogląd o dopuszczalności przeprowadzenia dowodu na okoliczność faktyczną, że pomimo istnienia wpisu do ewidencji działalność gospodarcza w rzeczywistości nie jest, czy nie była wykonywana. W trakcie postępowania w przedmiocie ustalenia istnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego okres prowadzenia działalności gospodarczej wynikający z wpisu do ewidencji może być zatem korygowany na podstawie dowodów przedstawionych przez osobę, która z udowodnienia tego faktu wywodzi skutki prawne (por. wyrok WSA w Warszawie z dnia 22 stycznia 2009 r., VII SA/Wa 1818/08, LEX nr 489574). Przy dokonywaniu oceny wykonywania (prowadzenia) działalności gospodarczej należy przy tym uwzględnić wszelkie okoliczności sprawy, w tym także zamiar (wolę) osoby prowadzącej działalność gospodarczą (por. wyrok NSA z dnia 15 listopada 2006 r. sygn. akt II GSK 191/06 wraz z powołanym tam orzecnictwem).

Jak już wyżej zostało wskazane, postępowanie dowodowe przeprowadzone w niniejszej sprawie - w ocenie Sądu Apelacyjnego - nie pozwala na stanowcze rozstrzygnięcie, czy K. T. od dnia 1 sierpnia 2005 r. do nadal prowadzi działalność pozarolniczą. Należy przy tym podkreślić, że z zaświadczenia o zmianie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej z dnia 18 października 2011 r., zgodnie z interpretacją wnioskodawcy, a odmiennie niż uznał Sąd I instancji, wynika, iż zmiana ta nie dotyczyła zmiany przedmiotu działalności gospodarczej, ale jedynie określenia przedmiotu działalności gospodarczej zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności, stosownie do obowiązku wynikającego z § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) (Dz. U. Nr 251, poz. 1885 ze zm.). Nieuprawnione jest zatem twierdzenie jakoby powyższa zmiana wpisu świadczyła o prowadzeniu przez wnioskodawcę w roku 2011 działalności gospodarczej.

Podkreślenia wymaga, że Sąd I instancji nie przesłuchał K. T. w charakterze strony, poprzestając jedynie na odebraniu od niego wyjaśnień informacyjnych. Celem przesłuchania informacyjnego strony nie jest zaś uzyskanie dowodu, ale otrzymanie wyjaśnień lub oświadczeń służących ustaleniu, jakie istotne okoliczności sprawy są między stronami sporne. Należy przeto instytucję tę odróżnić od przesłuchania stron postępowania w ramach postępowania dowodowego, którego celem jest wyjaśnienie sporu powstałego na tle okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Informacyjne wysłuchanie strony nie może służyć weryfikacji twierdzeń, z których strony wywodzą skutki prawne. Sąd w oparciu o tę czynność procesową nie może dokonywać ustaleń stanowiących podstawę faktyczną późniejszego rozstrzygnięcia o istocie sprawy (por. wyrok SN z dnia 18 czerwca 1999 r., II CKN 396/98, LEX nr 1213002; wyrok SN z dnia 20 lutego 2003 r., II CKN 1148/00, LEX nr 583757).

Należy także zwrócić uwagę, że w zgromadzonym materiale dowodowym brak jest pełnej dokumentacji z ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta S., która obrazowałaby dokonane przez ubezpieczonego zmiany wpisu do tejże ewidencji. W tym zakresie w aktach organu rentowego i w aktach sądowych

znajdują się jedynie zaświadczenia z lat: 2000, 2001 oraz 2011. Brak jest natomiast zaświadczeń z okresu objętego sporem tj. od roku 2005.

Sąd odwoławczy zwraca w dalszej kolejności uwagę, że analiza informacji uzyskanych przez Sąd Okręgowy od Naczelnika Urzędu Skarbowego w S. skłania do przyznania racji twierdzeniom powoda o zaprzestaniu prowadzenia działalności gospodarczej w roku 2005. Za rok 2005 ubezpieczony złożył zeznanie o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty), w którym wykazał niewielki przychód w wysokości niespełna 23 tys. zł oraz stratę wynosząca niecałe 2 tys. zł. Za lata 2006 i 2007 wnioskodawca nie złożył zeznań podatkowych, przy czym Sąd I instancji zaniechał ustalenia przyczyn powyższego. W latach 2008 – 2010 K. T. wykazał zaś przychód z pozarolniczej działalności w wysokości 0 zł, co wskazuje raczej na brak prowadzenia działalności gospodarczej przez wnioskodawcę w ww. okresie.

Powyższe stwierdzenia, w sytuacji ewidentnych braków postępowania dowodowego, pozostają jednak w sferze domniemań faktycznych, które nie mogą stanowić podstawy orzekania w postępowaniu sądowym.

Niezależnie od powyższego Sąd Apelacyjny wskazuje, że Sąd I instancji zaniechał stosownych pouczeń ubezpieczonego na podstawie art. 5, 210 § 2 (1) i 212 § 2 k.p.c.

W ww. przepisach kodeks postępowania cywilnego nakłada na sąd szczególne obowiązki wobec stron i uczestników postępowania działających w sprawie bez profesjonalnego pełnomocnika. Zgodnie z tymi przepisami sąd powinien udzielać niezbędnej w granicach prawa pomocy, a więc udzielać wskazówek o czynnościach procesowych i pouczać o ich skutkach, co – w ocenie Sądu Apelacyjnego – dotyczy w szczególności postępowania dowodowego, a to w celu ochrony i realizacji praw podmiotowych stron (por. wyrok SN z dnia 24 czerwca 1997 r., II CKN 212/97, LEX nr 1228325).

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny wskazuje, iż przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy – działając w ramach zakreślonych przez przepisy art. 386 § 5 i 6 k.p.c. – powinien przeprowadzić dowód z przesłuchania ubezpieczonego K. T.

w charakterze strony na okoliczność faktycznego prowadzenia przez niego działalności gospodarczej w okresie objętym sporem, w tym na okoliczność siedziby prowadzenia działalności, tworzenia filii oraz przedmiotu tej działalności w poszczególnych okresach. Sąd I instancji winien również uzyskać z ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta S. pełne informacje o przebiegu działalności gospodarczej K. T.. Nadto, Sąd winien dokonać oceny, w konfrontacji z pozostałym materiałem dowodowym, informacji uzyskanych z Urzędu Skarbowego przy pierwszorazowym rozpoznaniu sprawy w zakresie zeznań podatkowych ubezpieczonego w latach 2005 – 2010.

Sąd Okręgowy przy ponownym rozpoznaniu sprawy dopuści również inne dowody, które uzna za konieczne dla rozstrzygnięcia sprawy, a następnie dokona pełnej i wszechstronnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego. Dopiero bowiem taka analiza pozwoli Sądowi Okręgowemu na prawidłową ocenę merytorycznej zasadności zaskarżonej decyzji organu rentowego.

Mając na uwadze, iż postępowanie dowodowe przeprowadzone przez Sąd Okręgowy było całkowicie wadliwe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 4 k.p.c., uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania przez ten Sąd. Celem orzeczenia kasatoryjnego jest bowiem stymulowanie sądu pierwszej instancji do dokładnego rozpoznania sprawy i przeprowadzenia postępowania dowodowego w sposób wyczerpujący, a nie zdjęcie z sądu drugiej instancji obowiązku merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy. Uchylenie orzeczenia sądu pierwszej instancji w sytuacji, gdy postępowanie dowodowe nie zostało przeprowadzone w całości, uzasadnione jest tym, że strona nie może być pozbawiona jednej instancji.